

Notiser

INSEKTER OCH MORAL

Enligt en studie som utförts vid Macquarie University i Sydney, Australien och som publicerats i *Proceedings of the National Academy of Sciences* har insekter förmåga till subjektiva upplevelser. (Man kan förstås undra vilka upplevelser som *inte* är subjektiva, men det är en annan sak.) Insekter kan således känna ”fruktan, otillfredsställelse och ilska, eller förnöjsamhet, trygghet och vänskap” (DN 19/4). Ur moralfilosofisk synpunkt är detta en viktig upptäckt. Speciellt viktigt är det enligt den hedonistiska utilitarismen, som går ut på att man ska handla så att summan av välbefinnande i världen blir så stor som möjligt. Det välbefinnande (lust och olust, lidande och lycka) som då är relevant är nämligen det som kan uppstå, inte bara hos människor, utan hos ”kännande varelser” (*sentient beings*) i största allmänhet.

Ibland tar ju människor livet av insekter utan att bekymra sig så mycket över vilka välfärdsförluster de därmed orsakar, men det är kanske ännu vanligare att man underlåter att arbeta för ökad välfärd bland insekterna. Den så kallade ”effektiv altruism-rörelsen” som har växt fram på senare tid – inspirerad av bl.a. filosofen Peter Singer – har såvitt jag vet inte uppmärksammat insekters välfärd i någon större grad. Och det finns ju betydligt fler insekter än människor. Den mest effektiva altruismen borde kanske därför riktas mot just insekter.

Möjligen skulle någon vilja invända att en insekts välbefinnande inte väger lika tungt som en människas, men detta skulle helt klart strida mot utilitarismens princip att ”each to count for one and no one for more than one”.

Det allmänna problemet om interpersonella jämförelser av välfärd eller lycka finns förstås kvar ändå. När det gäller människor tror vi oss, på grund av vår förmåga till empati, i någon mån kunna avgöra hur andra personer har det i hedonistiskt avseende. Till exempel om de mår så dåligt att det vore bättre för dem att inte finnas till alls, eller om de mår bättre eller sämre än vi själva i ett visst ögonblick. Exakta jämförelser är förstås inte så lätta att göra och det är tveksamt om de kan ha någon ob-

jektiv giltighet. Men när vi ska jämföra våra egna liv med en insekts blir det ännu knepigare. Hur bra mår till exempel en mygga eller en fästing som just suger i sig ett par droppar av vårt blod? Är det som när vi dricker en kopp kaffe? Eller som att njuta av champagne och ostron på en liten restaurang vid Medelhavet? Det är inte lätt att säga.

Men enligt den hedonistiska utilitarismen är det av avgörande moralisk betydelse. Här krävs uppenbarligen mer forskning.

MER OM INSEKTER OCH EFFEKTIV ALTRUISM

I notisen *Insekter och moral* står det att effektiv altruism-rörelsen såvitt notisförfattaren vet ”inte uppmärksammat insekters välfärd i någon större grad”. Huruvida detta stämmer beror på vad som menas med ”i någon större grad”. Det är sant att effektiva altruister ofta fokuserar på att försöka minska global fattigdom, existentiella risker och djurs lidande i köttindustrin. Men det finns åtminstone en effektiv altruism-organisation som delvis fokuserar på insekter: Foundational Research Institute. Brian Tomasik, som forskar där, menar exempelvis att vi under vissa omständigheter bör överväga att ersätta våra gräsmattor med konstgräs eller hårda material som grus för att minska mängden växtbiomassa och därmed insekters lidande.

Själv är jag osäker på om insekter är en bra målprioritering för effektiva altruister. Det är inte helt klart att insekter kan lida och även om de kan det så är det inte säkert att de kan lida lika mycket som däggdjur. Samtidigt gör förmodligen det stora antalet insekter att den förväntade nyttan av att försöka förbättra deras liv, trots dessa osäkerheter, är väldigt stor – kanske större än den förväntade nyttan av att reducera global fattigdom, existentiella risker och eller djurs lidande i köttindustrin?

Även om resonemanget ovan stämmer tror jag att det vore dåligt om effektiv altruism-rörelsen helt ställde om och fokuserade på insekter. En sådan omställning skulle sannolikt kraftigt minska rörelsens möjlighet att behålla och värva nya sympatisörer, vilket i sin tur skulle minska rörelsens möjligheter att förbättra världen. Jag håller dock med notisförfattaren om det behövs mer forskning kring insekters välfärd. Foundational Research Institute är således ett välkommet initiativ.

Gustav Alexandrie, ordförande för Effektiv Altruism SU